

"Vier Heerlijkheden"

Historische Werkgroep Stichting De Vier Heerlijkheden te Brakel.

Omslag: “Huis Brakel”.
Tekening: Jaap Verweij.

	Blz.
Van de Werkgroep	1
Lodewijk Verheul, godsdienstonderwijzer te Brakel	2
Johan Elias Rom, Heer van Poederoijen van 1805 – 1840	8

Redactie:

Jan van Loopik.
Ap de With.

Titel: “Vier Heerlijkheden”

(p) ISSN: 2542-5781

(e) ISSN: 2667-3363

Oplage: 160 stuks.

Historische Werkgroep
Stichting
De Vier Heerlijkheden
Brakel.

Dwarssteeg 4, 5306 BC Brakel.

Ap de With

Van de Werkgroep

In dit periodiek het levensverhaal van Lodewijk Verheul. Hij was godsdienstonderwijzer in Brakel en later predikant. Heeft veel betekend in het dorp en is in Brakel overleden en begraven. Zijn graf is nog steeds te zien aan de zuidkant van de Hervormde kerk in Brakel.

Daarnaast wordt het leven van een heer uit Poederoijen beschreven. In een eerdere uitgave heeft Jan van Brakel al het één en ander over deze Johan Elias Rom geschreven, maar in dit artikel hebben we ook nog wat andere familieleden boven water gekregen en geven we wat meer aandacht aan de omstandigheden in de roerige tijden in het begin van de negentiende eeuw.

Jan van Loopik.

Lodewijk Verheul, godsdienstonderwijzer te Brakel

Als men rond de Ned. Herv. kerk van Brakel loopt en men komt aan de zuidkant van de kerk, dan valt een bijzonder graf op met een opengeslagen Bijbel. Dit is het graf van Lodewijk Verheul. Geboren op 30 oktober 1876 in Giessendam als tweede kind van Dirk Verheul en Maria Oostbaan. In het gezin waren vier kinderen. De moeder van het gezin overleed in mei 1883 en de vader in augustus van dat jaar. De vier wezen werden opgevangen door de grootouders van moeders zijde. De twee jongste kinderen stierven al binnen een jaar.

Op zijn 17e levensjaar werd Lodewijk ernstig ziek van de tyfus en zag de dood in de ogen maar is wonderwel hiervan genezen. De overgebleven broer, Hendrik, stierf na een ziekte van twee weken toen Lodewijk 21 jaar oud was. De grootouders, Lodewijk Oostbaan en Geertrui Jannigje Verschoor leefden toen nog en zij hadden in de voorgaande jaren naast hun dochter ook drie van hun kleinkinderen verloren. Op de 2^e Kerstdag van het jaar 1899 stierf de grootvader.

Op een vrijdagavond toen Lodewijk van de timmerwinkel, waar hij werkte, thuis kwam bij zijn grootmoeder en de twee buurmeisjes die daar waren, brak er een ontzettend onweer los. Een bliksemstraal sloeg door de zolder van het huis en het gewicht van de klok viel op de vloer omdat de ketting brak en de straal sloeg voor de voeten van Lodewijk in het vloerkleed waarin een gat brandde ter grootte van een gulden. Toen was het vuur gedoofd. Later schrijft Lodewijk “Ik zat sprakeloos, hoewel helder bij verstand, rillende als een Espenblad, meenende dat mijn laatste ure geslagen was.” Veel dacht Lodewijk na over het leven en wat hem in de voorgaande jaren overkomen was. Hij was trouw in de kerkgang en bezocht de zondagsschool en jongelingsvereniging.

Zo kwam bij hem “de vurige begeerte” op om godsdienstonderwijzer te worden. Overdag werken en 's avonds leren want er moest geld binnen komen om ook zijn grootmoeder te kunnen onderhouden. Na zeven maanden echter stopte Lodewijk met zijn studie omdat zijn grootmoeder altijd alleen zat en haar krachten langzaam afnamen. Zij stierf op 19 juli 1914 op 86-jarige leeftijd.

Toen Lodewijk 35 jaar oud was trouwde hij met Geertrui Boogaard die op 5 september 1880 in Hardinxveld was geboren. Van beide waren erg geen ouders meer die hierbij aanwezig konden zijn, alleen de oude grootmoeder, een weduwe van 84 jaar. Twee jaar later stierf ook zij. Het gevoel dat hij godsdienstonderwijzer moest worden liet hem niet los en in de tijd dat ds. Prins in Giessenburg predikant was ging Lodewijk weer studeren. In november 1920 kreeg hij de akte voor godsdienstonderwijzer.

Na eerst catechisatie te hebben gegeven in Goudriaan, Oud-Alblas en Bleskensgraaf werd Lodewijk in 1923 benoemd tot godsdienstonderwijzer in Giessenburg en een half jaar later toen ds. Prins naar Poederroijen vertrok kreeg hij de gehele gemeente voor zijn rekening. Hij vond het een zwaar werk maar deed het met liefde.

In juni 1927 kwam een beroep om godsdienstonderwijzer in Brakel te worden en Lodewijk nam dit beroep aan. Het tractement was een beloning van f 2000,00 per jaar plus een toelage van f 200,00 en een verhuisvergoeding van f 400,00.

Op 25 september preekte hij zijn afscheid in Giessenburg en op 28 september vertrok hij met vrouw en vier kinderen naar Brakel waar hij op 2 oktober door zijn vriend ds. Prins, toen predikant van Poederroijen, in de gemeente werd ingeleid met de woorden "Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls" (Ez. 3:17).

Al in 1922 was de gemeente van Brakel vacant geworden door het vertrek van ds. Rappard naar Barneveld en er was geen geld om een predikant te beroepen. De geestelijke verzorging van de gemeente kwam niet goed tot haar recht en dat was de rede om een beroep te doen op een godsdienstonderwijzer. Wel was er onder leiding van Jan van Willigen en anderen een zondagsschool, knapenvereniging en jongelingsvereniging, maar toch was het moeilijk om de jeugd er bij te houden.

Verheul woonde in de pastorie en verrichtte het werk als van een predikant met uitzondering de bediening van de sacramenten (doop en avondmaal), hiervoor kwam nog een predikant uit de ring of classis.

Met de komst van Verheul bloeide de geest in de jeugd van Brakel weer op. Hij werd hen een grote vriend. Voorheen waren de catechisaties vrijwel onbezocht, nu was er zo veel belangstelling dat de consistoriekamer werd vergroot. Twee maal werd er op zondag gepreekt. Jong en oud was in beroering maar Verheul voelde zich aan Brakel verbonden.

Veel van de dingen die in Brakel mochten gebeuren schrijft hij naar juffr. Hendrien Slijkhuis in Dordrecht.

Het gezin van Lodewijk Verheul en zijn vrouw Geertrui Bogaard met v.l.n.r. de kinderen Martijntje, Maria Geertrui, Geertrui Hendrika en Dirkje.

Zo schrijft hij haar in 1933 over het ziekbed en het overlijden van de 13 jarige Adrianus Pelle, die voor zijn dood een getuigenis aflegde dat hij ging naar Gods rechterhand.

Het huisje aan het Benedeneind van Brakel liep vol met mensen die luisterden naar de vrijmoedige taal van de anders zo stille jongen. Vrijdag was hij ziek geworden en de woensdag daarop, 17 mei, is hij overleden.

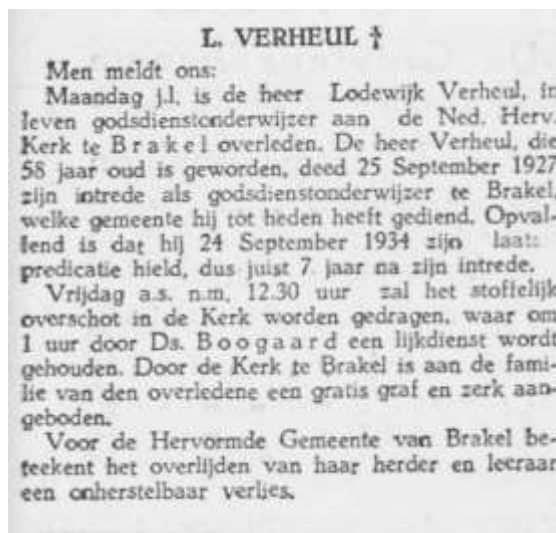
Kort er na op 24 mei, overleed de 84 jarige Dirkje Sophia van den Handel, weduwe van Johannes Schreuders, (overleden op 13 mei 1906), “een moeder in Israël”, met haar kon Verheul innige gesprekken voeren. Haar overlijden had ook een diepe indruk op hem gemaakt.

Zondag 23 september 1934 zou de laatste zondag zijn dat Lodewijk Verheul voor de gemeente voorging. De vrijdag daarna werd hij ziek, wat eerst niet erg leek nam een ongunstige wending en dokter Van Steenis constateerde een ernstige longontsteking.

Zijn lichaam werd steeds zwakker en op maandagmorgen 15 oktober 1934 werd de kerkenraad naar de pastorie geroepen, de voorganger was sterfende en om ongeveer tien uur in de morgen is Lodewijk Verheul overleden, ruim 57 jaar oud.

Op vrijdag 19 oktober was de begrafenis. Het lichaam werd door de kerkenraad en het college van kerkvoogden en notabelen naar de kerk gedragen en opgebaard voor de preekstoel van waaraf zeven jaar zijn stem had geklonken. De rouwdienst werd geleid door ds. S. Goverts uit Gameren (en niet door Ds. Boogaard zoals in het kranten-bericht is vermeld). De belangstelling was groot en de kerk was overvol. Zo'n dertien honderd mensen waren aanwezig toen de kist met het lichaam van Lodewijk Verheul naar het graf werd gedragen.

*Nieuwe Leidsche Courant
van 17 oktober 1934.*

Aan het graf werd gesproken door de heer J.C. van der Ent uit Aalst, godsdienstonderwijzer en vriend van de overledene, ds. E.J. Beens uit Hedel en de heer Arie de Redelijkheid, godsdienstonderwijzer uit Ouderkerk a/d IJsel.

Namens de kerkenraad sprak de heer Jan van Willigen nog een nawoord. Velen waren er ook uit zijn geboorteplaats gekomen.

Een steen is later op het graf aangebracht waarop gebeiteld staat:

*Rustplaats van Lodewijk Verheul,
geboren 30 October 1876 te Giessendam
in leven godsdienstonderwijzer der
Ned. Herv. Gemeente te Brakel
overleden 15 October 1934 te Brakel.*

Op de zerk ligt een opengeslagen Bijbel waarin met gouden letters is gebeiteld Psalm 32:8:

*“Ik zal u onderwijzen en u leeren van de weg, dien gij gaan zult;
Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn”*

Het graf van Lodewijk Verheul op de begraafplaats achter de kerk van Brakel.

Na de dood van Lodewijk Verheul werd een schets van zijn leven uitgegeven onder de titel:

“Geen wees gelaten”

en samengesteld werd door diaken Jan van Willigen en Verheuls vriend Arie Muilwijk.

Geertrui Boogaard keerde enige tijd na het overlijden van haar man weer terug naar haar geboorteplaats Hardinxveld waar zij op 16 januari 1954 is overleden op 73-jarige leeftijd. Zij is begraven op de Algemene Begraafplaats in Neder-Hardinxveld. In 1962 is haar zuster Neeltje in dit graf bijgezet, de grafsteen is inmiddels verwijderd.

Bronnen:

* H. Hille, Oude Paden, kerkhistorisch tijdschrift, Kampen 1-3-2000.

* Geen wees gelaten, levensschets van Lodewijk Verheul.

Romijn en van der Hoff te Gorinchem, 1935.

* Regionaal Archief Rivierenland te Tiel, BS Brakel.

* www.online-begraafplaatsen.nl

* www.wiewaswie.nl

Johan Elias Rom, Heer van Poederoijen van 1805 – 1840

Een valse start.

Johan Elias Rom kocht volgens een akte van 28 maart 1805 de Heerlijkheid Poederoijen van Johan Aleijds Swaen, mede ondertekend door de Poederoijense Schepenen A. Brien en G.W. Groenevelt voor drieënveertigduizend gulden. Echter Swaen bleef met zijn echtgenote Margaretha Johanna Juliaans op het herenhuis wonen waardoor er gerechtelijke procedures werden gestart. In 1806 werd Hugo Christiaan Beijerman aangesteld als “sequester” (beheerder).

Swaen liet veel bezit verwaarlozen, zelfs de rechtkamer, aangebouwd aan het herenhuis kon niet meer gebruikt worden voor vergaderingen, die daarom noodgedwongen in het veerhuis gehouden moesten worden. Echter ook het veerhuis waar Jacob Hak woonde dreigde te vervallen. In juni 1808 komt er een overeenkomst. Swaen laat zich uit het lidmatenregister van de kerkelijke gemeente van Poederoijen uitschrijven en vertrekt naar Amsterdam, hij verhuist in 1816 naar zijn plantage in Suriname. Rom heeft nu het “rijk alleen”.

Wateroverlast

De winter van 1808-1809 was een strenge winter. Half december begon het te vriezen en bij het inzetten van de dooi een maand later begon het ijs te kruien, door het oopen schuiven van de schotsen ontstonden hierdoor in de rivier ijssdammen waarachter het water snel steeg met dijkdoorbraken als gevolg. Eind januari stroomde daarom behalve de Bommelerwaard, ook grote delen van midden Nederland onder water. Koning Lodewijk Napoleon bezocht zelfs het rampgebied, reisde naar de Diefdijk (tussen Leerdam en Everdingen) en zag met eigen ogen de toestand van de Waaldijk bij Vuren. Er vielen tussen de 250 en 300 slachtoffers. De totale schade was groot, men sprak over een bedrag van 600.000 gulden. Er ontstonden landelijke hulpacties voor het hele rivierengebied, zelfs de overheid stelde geld beschikbaar. Door Rom is toen onderdak verleend aan veel inwoners van het dorp. Samen met de Brakelse predikant Gijsbert Johannes Roijens zette hij zich in voor hulp aan noodlijdenden.

Al in hetzelfde jaar werd begonnen met herstelwerkzaamheden van de kaden langs de uiterwaarden. Ook ging hij een lening aan van dertigduizend gulden voor het opknappen van het herenhuis.

Het geld werd geleend bij Hendrik Onderwater te Dordrecht. Als waarborg hiervoor stelde Rom de Koornwaard, de Huiswaard, de waard van Bijl, de Eschmeerwaard, 20 morgen rijswaard, het herenhuis met het koetshuis, het Starrebos, ten zuidoosten van de panoven, ten westen van de Burgsteeg en ten zuiden van de dijk en verder nog de steenoven met de huisjes staande op de Huiswaard en de tiend van Poederroijen.

In de jaren 1816-1818 werd het land weer geteisterd door overstromingen, van de 132 huizen bleven slechts 6 huizen droog, het grootste deel van het land stond te lang onder water om nog wat op te leveren. In 1820 dreigde met ijsgang de dijk het ook te begeven, maar dat kon men weerhouden.

Affaire rondom de Korenmolen.

De korenmolen in Poederroijen heeft een belangrijke rol gespeeld in het dagelijks leven, echter deze stond op een gevaarlijk punt, namelijk aan de Overdijk of de Poederroijense Dwarsdijk want de molen werd jaarlijks bedreigd door hoog water en ijsverstoppingen.

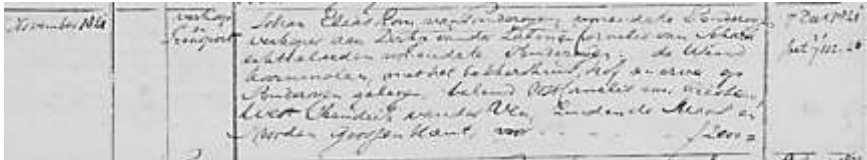
Johan Elias Rom had een oom, Isaac, een koopman in granen uit Gorinchem en lid van het Vroedschap aldaar, die zaken deed met de Poederroijense molenaar Aart Duizer, die zijn korenmolen en molenhuis als borg had gesteld bij eventuele wanbetalingen.

Isaak eiste op een gegeven moment geld, evenals een familielid uit Vuren, Johan, die ook wat te eisen had van de molenaar. Voor het einde van het jaar moest de molenaar Aart Duijzer de molen, inclusief molenhuis en bakkersgereedschap verkopen aan Anthony Recourt, molenaar te Groot-Ammers.

Tot 1805 ging het goed met de molen. Dan ruilt Anthony met bijbetaling van 1000 gulden, zijn molen met Dirk van der Wiel die een molen bezat aan het Schoonhovense veer omdat zijn schoonzoon Willem Ooms graag in het bezit wilde komen van de molen in Poederroijen. Dat was echter van korte duur want in hetzelfde jaar wordt het bezit weer doorverkocht aan Johan Elias Rom, heer van Poederroijen.

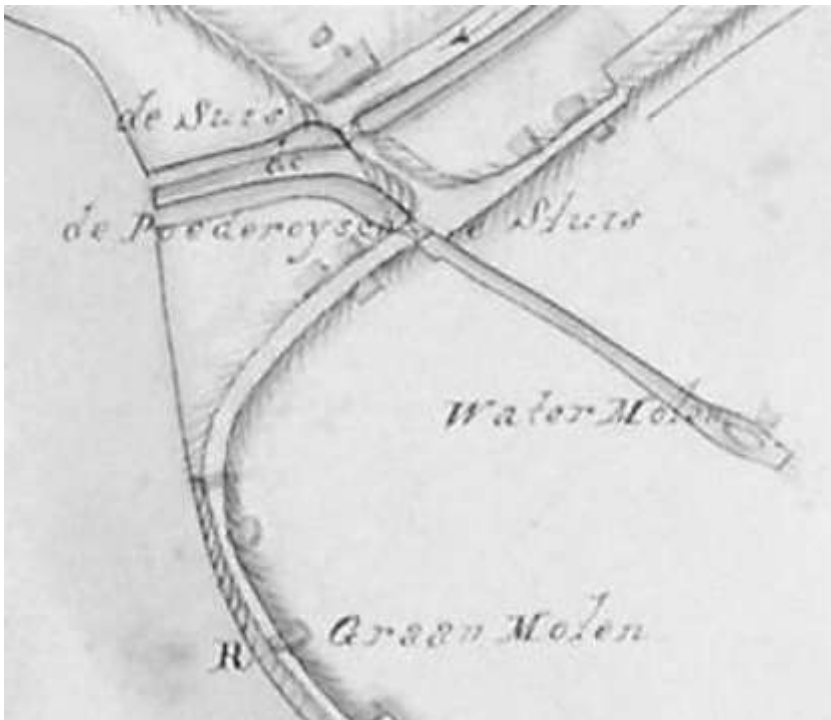
In 1815 was Lourens de Geus de korenmolenaar, hij vertrok in 1819 naar Dalem. In 1821 verkocht Johan Elias Rom de windkorenmolen met het bakkershuis, hof en erf aan het echtpaar Cornelis van Schaik en Dirkje van der Zalm voor een bedrag van 2000 gulden.

Cornelis was de laatste molenaar op deze plek, bekend is dat, toen hij in 1844 stierf, hij korenmolenaarsknecht was in Brakel.

1821 Verkoop en Transport

Johan Elias Rom van Pouderoijen wonende te Pouderoijen verkoper aan Dirkje van der Zalm en Cornelis van Schaik echtelieden wonende te Pouderoijen; de windmolen, met het bakkershuis, hof en erve op Pouderoijen gelegen, belend Oost Cornelis van Giessen, West Hendrik van der Ven, Zuid de Maas en Noorden Gijse Kant, voor ..... f 2000 =.

De windmolen in Poederoijen op deze plek verdween rond 1832, de OAT geeft aan alleen nog een erf. Aan de ronde vorm van een heg is nog steeds de exacte plek van de molen zichtbaar.

In 1834 werd de opvolger in gebruik genomen, een roskorenmolen, bij de boerderij van Jan Willem Brienen, kadastraal Poederoijen D 1 94. Verder is over die molen niets bekend.

Militaire functies

Johan Elias Rom was kolonel bij de cavalerie, fabrikant en steenbakker. In het jaar 1813 werd te Leiden een afdeling van de cavalerie van Rom Poederoijen opgericht, waarover hijzelf het commando voerde. In 1818 wordt vermeld dat Rom uit de militaire dienst trad als gepensioneerd kolonel.

Rom als fabrikant

In het begin van de negentiende eeuw stimuleerde de Nederlandse overheid de aardappelteelt. In de gemeente Poederoijen werd 86% van het totale akkerbouwareaal met aardappelen gepoot. Daardoor ontstonden in het rivierengebied branderijen van aardappelmoutwijn o.a. in Culemborg, Driel, Gorinchem en Leerdam.

Het was de uitvinder Peter Cornelis Oliviers uit Gameren die toestemming vroeg om azijn en brandewijn te mogen vervaardigen op basis van aardappelen. Hij had dit procedé zelf ontwikkeld. Hij zocht toenadering tot de heer van Poederoijen om aan de zuidwestelijke kant van het herenhuis een aardappelmoutwijnbranderij te starten. Ook wilde hij een distilleerderij van stroop van aardappelbloem in hetzelfde gebouw vestigen, maar kreeg daar van de provincie Gelderland geen toestemming voor omdat ze bang waren dat er hiermee fiscale ontduiking tot de mogelijkheden bestonden. Voor de branderij moest men wel gebruik maken van stoommachines, maar omdat er weinig omwonenden waren was dit geen belemmering.

Pas in 1831, na enkele proefstokingen werd er daadwerkelijk begonnen met de productie, mede door de financiële steun van Rom en enkele vrienden van Oliviers. Er werd dusdanig geproduceerd dat er in dat jaar al een bedrag van vijftienduizend gulden aan accijns betaald moest worden, twee jaar later zelfs het dubbele.

Van oktober 1832 tot juli 1833 werden 25000 mud aardappelen verwerkt. Het eindproduct was jenever of brandwijn. De gist ging naar bakkers of werd hergebruikt. De spoeling ging naar het vee van Rom. Volgens een provinciaal jaarverslag bestond de veestapel uit 300 zware ossen.

In 1833 was er een brand in de ketel ontstaan, vanwege barsten in de stookketel. Helaas raakte het herenhuis ook in brand, mede vanwege het feit dat er in het dak flink wat riet was verwerkt.

Ook het grootste deel van het archief van de gemeente verbrandde. Zelfs de brandweer uit het naburige Noord-Brabant moest uitrukken en ondanks de hulp, van een grote menigte manschappen kon men niet voorkomen dat binnen vier uur het gebouw en de inboedel in de as werd gelegd. De schuren, op het noord-westen van het terrein bleven door de gunstige wind gespaard. Rom moest weer aan de wederopbouw beginnen, maar de zaken gingen weer goed.

In 1839 verwerkte men nog 80.000 mud binnenlandse aardappelen, waarvan een groot deel uit Groningen afkomstig was. Menig man uit Poederroijen en omgeving vond hier werk. De districtscommissaris van de Bommelerwaard de graaf van Bylandt sprak zelfs over ‘de grootste van dien aard in ons tegenwoordige rijk’.

Na de komst van Viruly veranderde de bedrijfsvoering. In 1848 is er nog sprake van een verzegelde moutmolen die men binnen afzienbare tijd wilde slopen, het blijkt dus dat de molen uitsluitend voor de aardappelmoutbranderij had gewerkt. De concurrentie van de echte Hollandse Graanjenever in Schiedam bleek echter te sterk, ook de aardappelziekte droeg bij aan de sluiting van de bedrijven in het rivierengebied. Door het vele kwelwater kon men ook geen vroege aardappelen poten, mede daardoor bleef de productie achter om het hoofd met deze vorm van ”industrie” boven water te houden. 1853 werd het bedrijf gesloten en stonden 45 man personeel op straat.

Rom en de kerk

Gezien zijn functie als opperkerkmeester van Poederroijen heeft Rom in 1836 meegewerkt aan de vernieuwing van de kerk. Er kwam nog een subsidiebedrag van negenhonderd gulden uit het fonds van noodlijdende kerken, echter de inwoners van het dorp moesten zelf bijdragen aan het schilderwerk en voor de aanschaf van nieuwe bijbels en gezangenboeken. Rom schonk hierbij een nieuwe preekstoel.

Op 16 oktober 1836 werd de kerk in gebruik genomen. Het kerkgebouw wordt door Van der Aa in 1847 beschreven als *“een langwerpige steenen gebouw, zonder orgel, doch met eenen kleinen steenen toren, met lage spits en uurwerk. In het oude koor der kerk wordt de school gehouden”*.

Terug naar Gorinchem

Politiek gezien maakte Rom een boeiende tijd mee, de Bataafse omwenteling, Napoleon in Nederland, het Driemanschap van 1813 en dan nog in 1830 de onafhankelijkheid van België, terwijl in 1843 pas de definitieve grenslijn tussen de twee landen kon worden vastgesteld bij de conventie van Maastricht. In 1840 verkocht Jan Elias Rom de Heerlijkheid Poederoijen aan Daniel Cornelis Viruly die op zijn beurt de goederen weer doorverkocht aan zijn schoonzoon Egter van Wissekerke. Johan Elias Rom is na de verkoop van zijn goederen te Poederoijen weer teruggekeerd naar zijn geboorteplaats Gorinchem.

Volgens een notariële akte uit 1846 zou hij vanaf 1 mei 1847 een huis huren en noorden van de Westwagenstraat nummer 304 (sectie D nr 67) van de kantonrechter Jacob Cornelis Paulus Grave van Hogendorp. Echter Johan Elias Rom overleed op 14 december 1846 te Gorinchem. Zijn vrouw Anna Gerlings vertrok naar haar dochter in Nijmegen. Zij verkocht in 1848 een pand ten Noorden van de Westwagenstraat nummer 302 (4 roeden, 70 ellen) in Gorinchem aan Jan Blankers, graanhandelaar in Gorinchem. Ze overleed 22 december 1853 in Nijmegen.

Enkele genealogische en aanvullende gegevens

Johan Elias Rom is geboren op 10 september 1766 in Gorinchem en op 22 september gedoopt, hij was de jongste van een gezin van 9 kinderen. Zijn vader was Johan Rom rechter en dijkgraaf, wonende in Vuren, geboren op 26 maart 1723, overleden op 14 december 1807 en begraven in Dalem. Zijn moeder heette Johanna Jacoba Mekern.

Grootvader van Johan Elias heette Rudolph 1679-1740, zoon van Nicolaas Rom geboren in 1648, zijn grootmoeder van vaders zijde was Maria de Bas, geboren op 26 januari 1687. Johan Elias huwde op 20 november 1796 in Gorinchem met Anna Gerlings, geb. 10 januari 1774 of (1776) gedoopt op 16 januari 1774 in Haarlem. Zij was een dochter van Herman Gerlings en Sophia Magdalena Crommelin.

Ze kregen vier kinderen:

1. Sophie Hermine Madelaine Rom, geboren 12 maart 1798 in Poederroijen, en overleden op 4 november 1854 in Vianen. Zij huwde op 11 augustus 1819 in Poederroijen Baron, majoor cavalerie Cornelis Johannes Kraijenhoff (gedoopt op 21 december 1788 in Amsterdam). Cornelis Johannes Kraijenhoff was de geestelijk vader van het plan van de aanleg van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, die dit al bij Napoleon had bepleit. Ook de Lunetten bij Beverwijk ontwierp hij mee. Hij had al een hele reeks prestaties op zijn naam staan, was op jonge leeftijd al kadetkanonnik in het Hollandse leger, maakte in 1812 de barre veldtocht mee naar Rusland en vocht ook mee bij de slag in Waterloo waar hij gewond raakte. Hij bewaarde daarna zijn militaire overblijfselen zoals een miniatuur beschilderde kogel, zijn doorboorde patroentas en een stukje van zijn gehavende mantel in een kistje, welke naderhand terecht kwam in het Rijksmuseum in Amsterdam.

Vijftig jaar later werd de slag bij Waterloo op grote schaal herdacht. Ook vond het jubileum plaats van de Militaire Willemsorde. Koning Willem III zou de oudstrijders eren met een Zilveren Kruis, echter zes dagen voor de plechtigheid overleed Cornelis Johannes Kraaijenhof op 21 juni 1865 in Nieuw-Ikkerland.

2. Jeanne Jaqueline Nicole Rom, geboren op 5 augustus 1799.
3. Jean Rudolph Rom, geboren in 1800 en overleden op 20 april 1819 in Amersfoort.
4. Ermine Jeanne Frederique Rom, geboren op 7 april 1802 in Amsterdam. Huwde 28 oktober 1819 met Herman Jaques de Meij in Poederoijen en op 20 mei 1835 met Jean Bousquet in Zuilen. Emine overleed 18 oktober 1886 in Nijmegen .

Nog enkele andere familieleden:

- * R. Rom Isaaczn. (Capt. Luyt). Staat op de naamlijst van het Gorcums Patriotse Exersitiegenootschap de Eendracht (blz 309 Tien eeuwen Gorinchem).
- * J.J. Rom was wethouder in de eerste Gorcumse raad waar Abraham Boxman Burgemeester van was (blz 338 Tien eeuwen Gorinchem)

Rechten van de heren

In een heerlijkheid, een afgebakend gebied, had de heer een bepaald gezag, maar dat gezag, de rechten die een heer had in dat gebied, was niet overal hetzelfde, met name was er verschil tussen de heren wat betreft de rechtspraak.

Wetgevende, bestuurlijke en rechterlijke macht was in die tijd in handen van vaak één persoon, terwijl we daar nu verschillende overheidsinstanties voor hebben. Soms delegeerde de heer ook enkele rechten aan bijvoorbeeld een schout. Iemand die "met heerlijkheid bekleed was" behoefde aan niemand verantwoording af te leggen, de heren in hun gebied zorgden uiteraard wel goed voor hun gebied want het was voor hen een bron van inkomsten. Meestal had de heer een rentmeester in dienst die dan zorg droeg voor dat gebied. De rechten van een heerlijkheid waren erfelijk. Vaak kreeg de oudste zoon de titel met de rechten en alles wat er bij hoorde. Je kon ook een heerlijkheid kopen, maar het gebeurde ook wel eens dat door het onrechtmatig in bezit nemen van een gebied er een nieuwe heerlijkheid ontstond. Heerlijkheden konden ook verleend of verpand worden. Rechten die een heer kon bezitten waren o.a. het jachtrecht, visrecht, recht van veer en tol, recht op windmolens.

Een bekend recht was het collatierecht om de voorganger in de kerkelijke gemeente te benoemen. Na de Bataafse omwenteling in 1795 werd de macht van de dorpsheren danig ingeperkt, ze hadden geen zeggenschap meer wat betreft de verschillende rechten. Zo ook die van de nieuwe dorpsheer Johan Elias Rom. Maar na de Franse tijd, die gekenmerkt werd door het instellen van een centraal overheidsapparaat, herleefden door een besluit in 1814 sommige rechten weer doordat de heren een schout, secretaris of bestuurders van gemeente of polder mochten voordragen.

Echter deze laatste overblijfselen van het "heerlijke recht" verdwenen weer met een verandering in de grondwet van 1848.

De heren raakten hun rechten kwijt, maar hun bezittingen behielden ze, waardoor vaak hun titel in ere bleef. Pas in 1922 werd in de grondwet de kerkelijke collatie afgeschaft.

Bronnen:

* De Zwanzengang, - Jan van Brakel - Groeten uit Poederloijen - 2010.

* Torensputten en Gemeenteflitsen – Digibron.

* De Poederloijense “Wint-Coorn-Molen” en z'n molenaars – J.van Brakel - 4HH 9-1.

* Industriële activiteiten in Poederloijen - TVL nr 97 Augustus 1997 – R.H.C. van Maanen.

* Dijken en dijkdoorbraken in het Nederlandse rivierengebied – H. van Heiningen – 1978.

* Heren van stand, het dorp en de heren – A. de With - Woest volk van Poederetta 1997.

* Onze Vaderlandse Geschiedenis – Klaas Jansma / Meindert Schroor - 1991.

* Archief Gorinchem Notariele archieven 4573 (jaar 1846) archiefnr. 89, notarisnr 49.

* Geneanet – Ron van Wijnen – R. Wolfert-Koole.

* Tien eeuwen Gorinchem, geschiedenis van een Hollandse stad – 2018.

* Wikipedia.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door:

MCD SUPERMARKT VAN HEEMSKERK

E. P. van Ooijenstraat 5 - 5308 KD Aalst - Tel. 0418-671598

HAIR FASHION LENY

Dr. van Aalststraat 3 - 5308 KJ Aalst - Tel. 0418-672119

PLUS SUPERMARKT DUIJZER

Molenkampsweg 3 - 5306 VN Brakel - Tel. 0148-671287

BERT DE VRIES. Garagebedrijf en tankstation

Zalmstraat 2 - 5306 GJ Brakel - Tel. 0418-671390

www.autobedrijfbertdevries.nl

HOVENIERSBEDRIJF DE PLATAAN

Kooiweg 6 - 5306 VT Brakel - Tel. 0418-673646

www.de-plataan.nl

DIJKHOF TWEEWIELERS

Kruispad 2 - 5306 AN Brakel - Tel. 0418-672623

www.dijkhoftweewielers.nl

Colors@Home LINDHOUT

Burg. Posweg 19 – 5306 GA Brakel – Tel.0418-671349

www.lindhoutwonen.nl

T.H.O. BAKKER V.O.F.

Egter van Wissekerkeweg 5 - 5307 VA Poederroijen

Tel. 0418-671647

GOVERT GRANDIA

Groenten en fruithandel

Jul. van Stolbergstraat 21 - 5307 HH Poederroijen - Tel. 0418-672334

VAN GENDEREN

Attent - Bakkerij

Burg. Hobolaan 6a - 5305 CR Zuilichem - Tel. 0418-671360

WIJK VAN HOLDING

Waaldijk 65 - 5306 CC Zuilichem - vanwijkaart@gmail.com

www.vierheerlijkheden.nl